

Hava resimlerinin okunması

Yazan : Binbaşı
İshak Hakkı

Hava resimleri şakuli veya mail olmak üzere iki türdür.

1 — Mail resimler şakulden inhirafı ve ufka tekarrübü nisbetinde tabii rüyet şekline uyarlarsada yine bu nisbette mıkyaşdan ve hakikatten uzaklaşır. Ön pılanlar (resmin ön kısımları) büyük mıkyaşlı ve arka pılanlar gittikçe küçük mıkyaşlı olurlar. Ufka tekarrüb ve resmi alınan arazinin avarızının şiddet ve yüksekliği nisbetinde de ön pılanlar arka pılanları kaparlar. Bunların mıkyaşları resim ortasında olmak üzere takribi şekilde gösterilirler. Hartada merkator inkişafını temsil ederler.

Faidesi: Tabii rüyete yakın bir görüş imkânı vermek ve havaya karşı setr edilmiş eşkâl ve ecsamı şakuli alınmış resimden daha iyi gösterebilmekdir. Bu resimlerde irtisam merkezi resim haricinde ve şakulden inhirafı nisbetinde uzakta mevhum bir noktadır.

2 — Şakuli resimler, tam şakuli oldukları halde irtisam merkezi esasına göredirler. Yani resmin orta noktasından bütün resim sathına gönderilmiş şua huzmeleri mecmuu resmi ve resmin evsafını teşkil ederler. Şu halde resim üzerindeki ecsam ve eşkâli görüş resmin ortasında durulduğuna göredir.

Bu resimler, kamara budü mihrakı ve resim eb'adı sabit olarak ne kadar yüksekden alınırsa resim sathına ve kenarlarına dağılan şua huzmeleri o kadar şakule yakın ve ne kadar alçaktan alınırsa o kadar mail olurlar. Aynı zamanda resim ne kadar yüksekden alınırsa mıkyaş o kadar küçük ve ne kadar aşağıdan alınırsa mıkyaş o kadar büyük olur.

Şakuli resimler resmi alınan arazinin maktai ufkisini gösterirler, yani hartasını verirler ve bütün resim muayyen bir mıkyaş dahilindedir. Fakat hartada olduğu gibi muhtelif renkler ve işaretleri mahsusa yoktur. Eşya ve arazi kendi hakiki şekilleriyle irtisam ederler ve bütün eşkâl ve teferruat kara ile beyaz arasındaki renk ihtilâfatile gösterilir. Bazı ahvalde hartaya da faik bir ifede kudreti olan hava resimlerinin okunabilmesi ve istifade edilebilmesi uzun bir mümares işidir. Bunda:

- a) eşyanın eşkâli,
- b) rengi,
- c) muhitinin kendisini tefrik için bahşettiği kolaylık ve güçlük,
- d) fotoğraf alındığı zaman ve mevsim,
- e) gölge vaziyeti müessirdirler.

Alelûmum renkli camlarla alınan bu resimlerde tabiattaki her rengin kendi evsafını muhafaza ederek fotoğrafı edilebilmesine ehemmiyet verilir. Ve ancak resimler bunuancelerle mütalâa edilebilir.

Havadan alınan bir resim, bütün ihtimamlara rağmen, tayyarenin sabit olamaması yüzünden nadiren tamam ufki olur. Alelûmum ufukdan inhirafı 8 dereceye kadar olan resimler ufki olarak kabul edilirler.

Ufki olarak alınan resimler, ayrıca hakiki ufka ve mıkyaşa irca amelîyesi görmeden alındıkları şekilde yan yana birleştirilirse resim muzaiki teşkil olunur. Bu resim muzaiklerinde

umumî olarak mıkıyas birliğı ve ufuk beraberliğı ve ahenk yoksada her resim parçası kendi mıkıyas ve şeraiti dahilinde bir birliğe malikdirler.

Ufkî resimler ufukdan inhırafları nisbetinde mıkıyasda

uzaklaşırlar. Yani mıkıyasları resmin ön ve arka pılânında ayrı ayrı olmak üzere farklı olur. Ufukdan inhıraf 8 dereceye kadar olan resimler muhtelif usullerle ve kendine mahsus irca fotoğraf cihazlarıyla ve arzi mesahanın yardımile yani mevcut bir hartaya veya tayin edilen nirengi ve pas noktalarına tatbik edilüp fotoğraflanarak kakiki ufka ve hakiki mıkıyasa irca olunurlar. Bu suretle hakiki ufka va mıkıyasa irca edilmiş ve kenarları iyice tetabık   t  rilmiş ve bil  hare r  t  şlede renk tehal  fleri izale edilmiş, resimlerin yan yana birieşdirilmelerinden foto pılan teşkil edilir. Foto pılanlar hava resimlerinin, bir harta gibi m  tal  aya ve ihticaca salih ve aynı zamanda her tarafda tafsilatı ahz ve sıbhat derecesinde tamam bir aynıyet bulunan m  tek  mil şekilleridir. Eşya ve avarızı kendi tabii şekil ve hallerinde maktar ufkilerile gösterdiklerinden irtifa m  tal  ası olmaksızın bir harta gibi istifade edilebilir. Eşya ve avarızı renk ve şekillerile ve o zamanki hallerile en sadık bir şekilde gösterdikleri için de bir çok ohvalde hartaya faik bir ifade kudreti vardır.

şakuli resimler alel  mum gölgelerinin del  letleriyle cihetlendirilişler. Memleketimiz nısıf k  rei şimalide olduğundan cenupdan gelen güneş ziyası tesirile ecsamın gölgeleri daima şimal cihetindedir. Bu gölgeler eğer sağ tarafa doğru uzanıyorlarsa gölge istikameti şimali şarkidedir ve resim öğleden sonra alınmışdır. Eğer sol tarafa uzanıyorsa gölge istikameti şimali garbidedir ve reaim öğleden evvel alınmıştır.

Şakuli resimlerin mütalâasında gölge ve zaman meselesine dikkat ederek resmi ona göre cihetlendirüp mütalâa etmek lâzımdır. Aksi takdirde görüşdeki intiba makûs olur.

Üzerinde hiç bir irca ameliyesi yapılmadan sadece ufki olarak alınmış ve ufukdan inhirafı da 8 dereceden fazla olmayan resimlere ufki resimler denir. Bu resimler üzerinde veya bunların işaret ve tehdid edilen bir kısmı üzerinde ara-zide çalışılarak delâletleri tasrih, noksanları ikmal edilen veya bunlardan iktibas edilen parçaya resim krokisi denir. Şu halde hulasa edecek olürsak mail resimlerden madâ, şakuli resimlerde:

- 1 — Şakuli resim,
- 2 — Resim krokisi,
- 3 — Resim muzayıkı,
- 4 — Foto pılân,

olmak üzere yukarıda evsafı tesbit edilen dört tertip ve kademe vardır.